

PERHEVALMENNUSTA MAAHANMUUTTAJILLE

Koljonen Hanna (H5461@student.jamk.fi), Silventoinen Ira (H0510@student.jamk.fi), Takanen Reetta (H3380@student.jamk.fi) ja Yläpoikelus Veera (0500@student.jamk.fi)

Tiivistelmä

Jyväskylän ammattikorkeakoulun kättilötyön opiskelijaryhmä suunnitteli ja toteutti syksyn 2015 aikana kattavan perhevalmennusohjelman lasta odottaville maahanmuuttajaperheille. Projektiohjelmana toteutettu perhevalmennus oli osa Jyväskylän ammattikorkeakoulun ja Savonia-ammattikorkeakoulun yhteistyössä toteutettavaa Mauste-hanketta (Maahanmuuttajien seksuaaliterveyden ja turvataitojen edistäminen –hanke 2015-2016). Toteutunut perhevalmennus sai hyvää palautetta osallistujilta niin sisällön kuin toteutuksen osalta. Myös kättilöopiskelijat kokivat oppineensa paljon monikulttuurisuudesta sekä projektin toteuttamisesta.

Mauste-hanke

Jyväskylän ammattikorkeakoulun ja Savonia-ammattikorkeakoulun yhteistyönä toteutettavan Mauste-hankkeen (Maahanmuuttajien seksuaaliterveyden ja turvataitojen edistäminen) yhtenä tavoitteena on ennaltaehkäistä maahanmuuttajien seksuaali- ja lisääntymisterveyden ongelmia tehostamalla ammattilaisten monikulttuurista seksuaaliterveyden osaamista. Hanke pyrkii myös edistämään fertiili-ikäisten maahanmuuttajien seksuaaliterveyspalveluiden käyttöä, sekä lisäämään parisuhteeseen, vanhemmuuteen ja turvataitoihin liittyviä tietoja ja taitoja. Vuosina 2015–2016 toteutuvan hankkeen rahoitus tulee sosiaali- ja terveysministeriön terveyden edistämisen määrärahoista. Mauste-hanke toteutuu aikana, jolloin maahanmuutto Suomeen on kasvanut jopa räjähdysmäisesti. Suurin osa maahanmuuttajista on fertiili-ikäisiä. Hankkeessa on kiinnitetty huomiota siihen, että maahanmuuttajilla on enemmän seksuaali- ja lisääntymisterveyden ongelmia, sekä vähemmän aihealueen tietoa, kuin kantaväestöllä.

Perhevalmennusta maahanmuuttajille

JAMK:N kättilötyön opiskelijoiden perhevalmennusprojektin sisältöä ja toteutusta suunniteltaessa lähtökohtana olivat maahanmuuttajista lähtevät tarpeet perhevalmennusta kohtaan sekä niihin vastaaminen mahdollisimman kattavasti. Maahanmuuttajilla on tarve saada todenmukaista tietoa seksuaali- ja lisääntymisterveydestä sekä niitä tarjoavista palveluista ja niiden käytöstä kielellä, jota he ymmärtävät. Raskaana olevia maahanmuuttajia ja heidän perheitään tulee myös tukea vanhemmuudessa ja uudessa elämänvaiheessa mahdollisimman tasavertaisesti kantaväestöön nähden. Perhevalmennusprojektin tavoitteena oli tarjota terveyttä edistävää tietoa, mutta myös kuulla perheiden näkemyksiä käsiteltävistä aiheista. Näin pyrittiin sovittamaan suomalaista terveyskulttuuria ja maahanmuuttajien omaa kulttuuria yhteen. Toiveena oli myös mahdollinen perheiden välinen ryhmäytyminen ja vertaistuen saaminen.

Perhevalmennus toteutettiin yhteistyönä Jyväskylän yhteistoiminta-alueen terveyskeskuksen (JYTE) neuvoloiden kanssa. Mauste-hankkeen projektipäällikkö Riitta Ala-Luhtala toimi yhteyshenkilönä JYTE:n neuvoloiden ja kättilöopiskelijoiden välillä. Neuvolat mainostivat toteutuvaa perhevalmennusta asiakkailleen oleville maahanmuuttajille ja informoi heitä myös valmennuksessa käsiteltävistä aiheista. Perhevalmennuksissa oli läsnä tulkkeja, jotka organisoitiin ja kustannettiin neuvoloiden toimesta. Tulkkien lisäksi kielimuuria rikottiin englannin kielisellä kirjallisella materiaalilla. Kirjalliset materiaalit ja niiden kääntäminen englanniksi mahdollistui Mauste-hankkeen puolesta. Kättilöopiskelijat pyrkivät tietoisesti valmennusmateriaalien suunnittelussa ja esityksissä selkokielisyyteen. Yhteistyö tulkkien kanssa sujui valmennuksissa hyvin.

Perhevalmennuksen sisältö

Perhevalmennuksissa annettiin synnytysvalmennusta ja imetysohjausta sekä käsiteltiin aiheita parisuhde ja seksuaalisuus, varhainen vuorovaikutus ja vanhemmuus, vauva-arki, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen raskaus- ja lapsivuodeaikana sekä neuvolapalvelut. Valmennuskertoja oli yhteensä viisi ja ne toteutuivat peräkkäisinä viikkoina Jyväskylässä Huhtasuon neuvolassa. Jokainen valmennuskerta kesti 1,5 tuntia ja valmennuskerrat oli suunniteltu mahdollisimman toiminnalliseksi sekä keskustelua herättäväksi. Valmennuskertoihin osallistui vaihtelevasti 1-4 odottavaa äitiä sekä heidän puolisoaan. Vähäisten osallistujamäärien vuoksi toiminnallisten valmennuskertojen toteutustapaa jouduttiin paikanpäällä muuttamaan. Kun osallistujia oli vain muutamia, ei ennalta suunnitellut toteutusmallit, kuten pareittain työskentely, valitettavasti käytännössä onnistuneet. Palaute osallistujilta oli hyvää ja he kokivat saaneensa paljon uutta tietoa.

Terveydenhoitajat olivat saaneet palautetta suoraan osallistujilta. *"Hän koki, että sai paljon tietoa ja päivitystä vaikka onkin uudelleen synnyttäjä."* Perhevalmennus herätti ajatuksia, joista he pystyivät keskustelemaan myös myöhemminkin hoitajien kanssa neuvolassa. *"Saimme myös hyvin hänelle sopivia keskusteluaiheita neuvolassa teemoista, jotka olivat jääneet valmennuksessa mietityttämään."*

Perhevalmennuksessa onnistuttiin olemaan osallistujalähtöisiä. *"Hän koki myös hyväksi pienen ryhmäkoon, sillä hän koki tullessa kuulluksi ja saaneensa halutessaan kysyä asiaa pienellä kynnyksellä."* Englannin kieltä toivottiin tukemaan niin perhevalmennusta kuin sen markkinointia. *"Toivoivat että powerpoint-esitys tai ainakin avainsanat kalvolla olisivat olleet englanniksi, kokivat että silloin olisi helpompi päästä jyvälle mistä aletaan puhua", "Plussaa olisi, että perusesite valmennuksesta edes englanniksi, aikataulu, aiheet, paikka ym. ja tätä esitettä voisi antaa asiakkaalle".*

Perhevalmennuksen haasteet

Perhevalmennusprojektin suunnitteluvaiheessa kättilöopiskelijat kokivat suurimmaksi haasteeksi kielimuurin. Selkokieliseksi suunniteltu materiaali, englanniksi käännetty kirjallinen materiaali, yhteistyö tulkkien kanssa sekä avoin ja reipas esiintyminen tekivät selvää kielimuurista. Haasteeksi koitui vähäinen osallistujamäärä ja sen aiheuttamat muutokset suunniteltuihin toteutusmalleihin. Vähäisen osallistujamäärän vuoksi perhevalmennusprojektin kokonaisuus ei nyt päässyt oikeuksiinsa. Toisaalta nämä nopeat muutokset ja niiden onnistunut toteutus opettivat kättilöopiskelijoita projektin toteutuksesta ja siihen liittyvistä takaiskuista. Mutta miten osallistujia olisi saatu enemmän? Perhevalmennusta olisi voitu markkinoida vielä näkyvämmiin ja paikka, jossa valmennus järjestettiin, olisi voinut olla parempien julkisten kulkuyhteyksien varrella esimerkiksi Jyväskylän keskustassa. Myös puolisoita ja tukihenkilöitä tulisi kannustaa osallistumaan.

Kätilöopiskelijoiden perhevalmennukseen tekemiä materiaaleja voitaisiin käyttää myös jatkossa maahanmuuttajille järjestettävissä perhevalmennuksissa. Suomeen on lyhyessä ajassa perustettu monia uusia vastaanottokeskuksia. Miksipä ei neuvoloissa pidettäviä perhevalmennuksia voisi viedä sovellettavaksi ja toteutettavaksi näihin keskuksiin ympäri Suomea.